

РЕЧ У СКЗ

Давне 1836. године, као предговор књизи *Црна Гора и Бока Которска*, Вук Карацић је формулисао појам „Срби сви и свуда“. Поуздани зналац народа, Вук је свој оглед започео пописом крајева у којима Срби у то време живе, а има их – пише он – „најмање око пет милиона душа народа који – цитирам Вука – говори једнијем језиком али се по закону (религији) дијели натроје“: грчки, турски и римски. „Само прва три милиона зову се Срби или Србљи – вели Вук – а остали овога имена неће да се приме, него они закона турскога мисле да су *прави Турци*, и тако се зову, премда ни од стотине један не зна турски...“

Готово 180 година после Вука, „домаћи Турци“ (како их је звао Иво Андрић) национално се зову Бошњацима (и кад су из Босне и кад нису), а матерњи језик којим су и некад и сад говорили прозвали су „бошњачки“ или „босански“, а то је матерњи језик и Херцеговаца и Далматинаца и Црногораца... Једном речју, српски.

После трагичних сукоба у 20. веку, разумевање националног имена и идентитета народа и језика није се ни поправило нити објаснило.

Можда би се национално питање наших муслимана могло и заборавити или превазићи тзв. демократским путем: свако је оно што жели да буде, да не диктирају јачи и њихови интереси. Па ипак, и некад и сад, из ове старе и велике религије која је обележила знатан део човечанства, у нашим крајевима, поготово у Босни и Херцеговини, појавили су се велики прегаоци и ствараоци исламске вероисповести, с огромним способностима, делима и доприносима, који тврде како јесу и како се осећају Србима.

Срби – не по вери, него по пореклу, језику, завичају, традицији, раду и животу. И они, ти знаменити људи, су своје идентитетско питање и свако своје дело (кад је реч о писцима) остварили на истом српском језику којима говоре и пишу њихови комшије и колеге православне вере.

Знамо њихова имена – чине част нашој култури и књижевности. (Има их и у издањима и на зидовма старе Српске књижевне задруге, али и у већим и старијим библиотека српске културе.)

Били су и, највећим делом, остали муслимани, припадници вере својих предака, с поштовањем и вере и предака, поготово оних историјских и личних искушења и опредељења да пређу у ислам. Та искушења и опредељења обележила су њихов душевни живот. Али су их

можда учинили сензибилнијим у саморазумевању свог идентитета, верског, националног и моралног. Можда од тог идентитета и његових саставних делова почиње наш историјски и актуелни неспоразум или неразумевање и непријатељство. (Мада ваља запазити: где је вредности више, непријатељства је мање!)

Сувише је сложен тај комплекс питања – историје, политике, религије и психологије.

Зато се историчар Салих Селимовић, који живи и ради у Сјеници, зналац литературе али и зналац живота – потрудио да се посвети труду да знања и сазнања предочи широј публици. Да муслиманским именом, и српским језиком, и заједничким људским вредностима – посведочи живот и дело многих знаменитих личности српског рода и језика, а исламске вероисповести.

На примерима, именима и делима преко 70 угледних и истакнутих фигура из времена „турско-осмаске владавине“, успео је да многе историјске личности, поготово из књижевности српског језика у 19. и 20. веку обасја сложеном светлошћу истине и науке. Да попише и објасни улогу Срба муслимана у Равногорском покрету и јединицама Југословенске војске у отаџбини, али и у партизанском покрету током Другог светског рата. Наш аутор је прегледно и научно објективно предочио знатан број портрета знаменитих личности наше прошлости и савремености, који су по националности и језику Срби, а по вероисповести – муслимани.

Метод Салиха Селимовића је у исто време научни, публицистички и документарни. Књига је илустрована пронађеним снимцима и сачуваним документима. Тај посао обавио је сам, о свом трошку један драгоцен писац – аутор 20 књига и преко 100 радова, члан Матице српске, добитник Вукове награде.

Ово, допуњено издање, са знаком Српске књижевне задруге, пропратио је професор Дарко Танасковић, наш најугледнији исламолог, аутор СКЗ и члан Управног одбора СКЗ.

Господине Салих, добро дошли!